

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»**

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ**

**УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА**

**AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU**

**SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
16 травня 2024 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

СІМ'ЄЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	96
ІВАНОВА В.В., ПРОДАН Є.О. ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	99
ІВАНОВА В.В., ШКІРЯ Я.М. ВИХОВАННЯ СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	101
ІЛЬНИЦЬКА М.І., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ.....	104
КІСІЛЬ І. Р., ГАЙДИС В. І., РОСТИКУС Н. П. СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	106
КАРАБИН Р.М., МОЛНАР Т.І. РОЛЬ ПОЗАУРОЧНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	108
КАС'ЯНЕНКО О.М., БЕЛЕНЬ А.Р. СПЕЦИФІКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ В ГРУПІ КОМПЕНСУЮЧОГО ТИПУ.....	110
КАС'ЯНЕНКО О.М., ДИЧКА М.Ю. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	113
КИРЛИК В.В. РОЛЬ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНО СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	115
КОВРЕЙ Д.Й., МЕДВЕ М.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	117
КОГУТИЧ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЗАСТОСУВАННЯ ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	120
КОРОЛОВИЧ В. В., ФЕНЧАК Л. М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	122
КУДИРКО О.В. АКТУАЛЬНІ НАВИЧКИ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	124
КУЗЬМА О.І., ХОМА О. М. РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	126
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	128
ЛЕНДЕЛ В.В. ІНТЕРАКЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ І.ГОФМАНА	130
ЛІБАК Н. А. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	133
МАХЛИНЕЦЬ Е.В., КОБАЛЬ В.І. МНЕМОТЕХНІКА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	135
МИКУЛІНА А. К., АРДЕЛАН Я.О., БОБРУШКО Н.В. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	137
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., БОБАЛЬ І.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОГО УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.....	139
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., ПОПАДИНЕЦЬ А.С. ТОЛЕРАНТНІСТЬ МОЛОДШИХ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

3. Мирончук Н.М. Професійна діяльність викладача вищої школи: суспільні виклики та проблеми змісту підготовки. Професійна освіта: андрагогічний підхід: монографія / кол. авторів; за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. С. 146–172.

4. Саяпіна С. Професійний розвиток викладача в контексті підвищення якості діяльності ЗВО. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2021. Випуск 53. С. 161–168.

5. Сліпич Ю. Професійний розвиток педагогів як педагогічна категорія. *Молодь і ринок.* 2011. № 1. С. 132–135.

УДК 373.015.31:005.336.2:502/504-043.83

КОГУТИЧ М.В.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Мукачівський державний університет
КУЗЬМА-КАЧУР М.І.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Питанню проблемного навчання молодших школярів природознавству присвячені праці О. Біди, Т. Байбари, Т. Князевої та ін. Не дивлячись на різнобічність у поглядах учених щодо даної проблематики, спільним є положення про те, що застосування технології проблемного навчання під час вивчення природознавства сприяє не тільки набуттю молодшими школярами необхідної системи знань, умінь та навичок, але й досягненню високого рівня їх розумового розвитку, формуванню в них здатності до самостійного оволодіння інформацією шляхом власної творчої діяльності, забезпечує ґрунтовні результати при засвоєнні змісту теми. Компонентом технології проблемного навчання є пошукові завдання.

У доборі різних типів пошукових завдань для здобувачів початкової освіти за основу взято ті логічні операції, без яких їх виконання неможливе: порівняння, узагальнення, класифікація, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Вправи на порівняння спрямовують на формування в учнів умінь виділяти ознаки предметів, диференціювати їх на істотні й неістотні.

Виконання різноманітних пізнавальних завдань на порівняння полегшує перехід від поодиноких фактів до узагальнення та подальшого поглиблення синтезуючої діяльності головного мозку дитини. За допомогою цієї операції розкриваються загальні особливості й відношення реальної дійсності.

Пізнавальні завдання на узагальнення здебільшого активізують розумову діяльність учнів. Наприклад:

- назвіть дерева (кущі, квіти, овочі, фрукти, птахи), які ви знаєте;
- назвіть «санітарів» лісу, які вам відомі та ін.

З'ясування внутрішніх зв'язків між предметами і явищами навколишнього світу сприяє встановленню причини і наслідку. Такі завдання іноді

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

формулюються як проблемне запитання, наприклад:

- Чому у водяної лілії великі листові пластинки?

Керувати процесом розв'язування таких пізнавальних завдань доцільно у такій послідовності: аналіз і виділення істотних ознак об'єкта; пошук і пояснення причини виникнення факту, явища, події; встановлення і пояснення наслідку; висновок – пояснення утворення зв'язку між визначеними об'єктами; фіксація уваги на міркуваннях. Необхідно навчити учнів розрізняти поняття «причина» і «наслідок». Формування вмінь знаходити і розуміти причинно-наслідкові зв'язки між предметами і явищами відбувається у процесі продуктивної діяльності учнів, коли вони пояснюють і доводять свої твердження.

Важливим елементом у технології проблемного навчання на уроках в початковій школі є самостійна робота з елементами пошукових завдань, що має кілька варіантів, зокрема:

- добір (за запитаннями) інформації, яка розкриває певну особливість предмета, явища. Наприклад: на основі тексту статті виявити ознаки пристосування тварин до умов життя взимку (2 клас), тема «Я тварини готуються до зими?» [1];

- виконання завдань за аналогією. При цьому велике значення має вдало підібраний зразок, розглядаючи який здобувачі освіти самостійно дійдуть висновку про схожі особливості іншого предмета. В освітньому процесі аналогія використовується для спрямування учнів на спосіб доведення, щоб допомогти відшукати правильну відповідь. Наприклад, є зображення вовка і лисиці. У першій графі записано характерні ознаки вовка, а в другій – необхідно записати характерні ознаки лисиці;

- виявлення спільних і відмінних рис між предметами та явищами за допомогою порівняння. Завдання цього виду стимулюють пізнавальний інтерес учнів, сприяють встановленню зв'язків між відомими і новими знаннями, приводять до самостійних висновків, узагальнень. При цьому дуже важливо правильно дібрати порівнювані об'єкти і спрямувати учнів на встановлення відмінних ознак. Наприклад, вивчаючи у 3-му класі тему «Різноманітний світ тварин» [2], слід дати дітям такі завдання: розглянь на таблицях косулю і лося; запиши їх характерні особливості (у відповідних графах таблиці) згідно із зазначеним планом; вкажи, що в них відмінне і що подібне; зазнач середовище, в якому вони зображені;

- складання характеристики природних компонентів. Цей вид завдань необхідний, щоб навчити здобувачів освіти зв'язано розповідати, описувати певний об'єкт або явище. Допомагає чіткий план, за яким учень характеризуватиме виучуваний компонент у певній послідовності, охопивши найсуттєвіші ознаки, встановлюватиме взаємозв'язок та взаємозалежність предмета і навколишнього оточення.

Таким чином, включення у навчальний процес пошукових завдань активізує діяльність молодших школярів, підвищує їх інтерес до навчання, сприяє формуванню в них природознавчої компетентності.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Література:

1. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ : підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч. 1. Київ : Генеза, 2019. 144 с.
2. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ : підруч. для 3-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч. 1. Київ : Генеза, 2020. 160 с.

УДК [613/614:005.336.2:373.3.011.3-052]:373.3.014(045)

КОРОЛОВИЧ В. В.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта
Науковий керівник – ФЕНЧАК Л. М.,
канд. пед. наук, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Концепцією Нової української школи зазначено, що найціннішим результатом початкової освіти в особистісному вимірі є здорова дитина, мотивована на успішне навчання, творчий розвиток. Тому особливої актуальності набуває педагогічна робота з формування у молодших школярів здоров'язберігаючої компетентності, як ключової в сучасній системі освіти України. Плануючи освітнє середовище початкової школи, педагогам необхідно створювати його з використанням здоров'язбережувальних освітніх технологій, формуючи таким чином здоров'язберігаючу компетентність молодших школярів [3].

В основу здоров'язбережувального освітнього процесу Державним стандартом початкової освіти покладено компетентнісний підхід як системоутворюючий фактор розвитку особистісних якостей здобувачів початкової освіти та формування позитивного ставлення до свого здоров'я. Державний стандарт початкової освіти розроблено відповідно до мети початкової школи з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів початкових класів. У відповідності до цього документу, під здоров'язберігаючою компетентністю розуміють здатність молодшого школяра застосовувати в умовах конкретної ситуації дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей.

У Державному стандарті початкової освіти здоров'язбережувальні основи реалізуються через соціальну і здоров'язбережувальну освітню галузь. Її метою є формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку. У результаті здобувач початкової освіти має дбати про особисте здоров'я і безпеку, реагувати на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту, визначати альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>